BRITANNICAE INSV-
LÆ: ANGLIA, SCOTIA & HIBERNIA,
cum Orcadibus, Hebridibus, Mona, Vecta & cæteris insulis circumiacentibus, sub nomine Britanniæ comprehensis.

BRITANNIA omnes Insulas, quæ inter Hispanias & Germaniam magno terrarum spacio Galliæ prætenduntur, suo nomine complectitur. Eam nuper Lhuydus Prudaniam: Thomas Aeolitus eques Britannus Prytanejam dici voluerunt, sed studio magis contentionis, quam veritatis incitati, contra Aristotelis, Lucretij, Iulij Cæsaris, & aliorum veterum scriptorum authoritatem ac fidem. Quia autem olim Britanni omnes se luteo inficerent, quod cœruleum efficiebat colorem, vt hoc horribiliore in pugna aspectu essent: ijdēq; quicquid depictum & coloratum *Brith* patria & antiqua lingua appellarent: recte quidam statuunt Græcos (qui primum hoc nomen ita conceperunt) ab incolis, quos Brith & Briton appellari accepissent, ad *Brith Tania*, quod regionem significat addidisse: & ideo Britanniam regionem Britonum, id est, pictorum & coloratorum dici non aliter atque Mauritania Mauri, Lusitania Lusi & Aquitania aquarum regio nominatur. Vt autem prisci Galli à Gomer filio Iaphet Gomeræi, Gomeritæ, Cimmerij & contractè Cimbri: sic etiam Britanni sua propria lingua olim Cumeri & Kimbri dicti sunt. Itaque eos veram esse Gallorum propaginem è nomine, situ, religione, moribus & lingua, manifestè constat. Britanniam autem omnibus cæli ac soli bonis natura donauit in qua nec rigor est nimius hyemis (vt habet Panegyricus Constantino dictus) nec ardor æstatis: in qua est segetum tanta fœcunditas, vt muneribus vtriusq; sufficiat & Cereris & Liberi: in qua nemora sine immanibus bestijs: terra sine serpentibus noxijs: contra, pecorū mitium innumerabilis multitudo, lacte distenta, & onusta velleribus: certe, quod propter vitam diligitur, longissimi dies, & nullæ sine luce aliqua noctes, dum illa littorum extrema planities non attollit vmbras, noctisq; metam cæli & syderum transit aspectus, vt sol ipse, qui alijs videtur occidere, ibi appareat præterire. Est sane Britannia naturæ gaudentis opus, quam quasi alterum orbem, extra orbem, ad delitias humani generis constituisse, & tanquam formam quandam ad eximiam pulchritudinem & vniuersi ornatum egregie depinxisse videatur, ea varietate gemmea & descriptione amœna oculi quocunque inciderint, reficiuntur. Vt incolas taceam optima corporis habitudine, commodissimis moribus, mitissimis ingenijs & maximis animis, quorum virtus rebus domique belliq; gestis est vniuerso terrarum orbi testatissima. Inter omnes Britanniæ insulas duæ reliquas magnitudine longe præcellunt: Albium, sub qua Anglia & Scotia continentur, & Hibernia. Prima magnitudine est Albium, quæ nunc sola nomen Britanniæ retinet, quod antea omnibus erat commune. Atq; hoc nomen magis è libris eruitur, quam in communi sermone vsurpatur, nisi quod Scoti se Albinich & suam regionem Albin adhuc vocent. Videtur autem ab albo dicta, quod apud pleraſque gentes non tantum colorem sed etiam altitudinem significat. Qui enim hoc nomen imposuerunt, puto nonnihil impulsos comparatione Angliæ cum Hibernia, inter quas angusto mari nauigatur. Nam cum alterum littus totum in montes consurgere videretur, alterum depressum & humile in campos æquales explicari, illam ab altitudine Albionem siue Albium dixerunt. Huic autem ab humilitate an nomen aliquod dederint, longinquitas temporis & incolarum negligentia, in memoria rerum vetustarum prodenda, facit incertum. Dicta est autem Hlbernia, alias Ierna, alias Iuuerna, alias Iris, & à Britannis Yuerdhon, & ab Anglis Ireland. Quæ nomina cum ab *Erin*, vt Hiberni eam indigetant, sunt deducta, *Erin* autem ab *Hiere* originario illo vocabulo Hibernica dictione, quæ plagam occidentalem sonat, deriuetur, consentaneum est Erin, quasi occidentalem regionem esse appellatam, quod hæc insula sit totius Europæ regio ad occidentem remotissima. In medio inter Britanniam & Hiberniam cursu *Mona* illa iacet, quæ Monoeda Ptolomæo, quasi Mon eitha, id est, Mona remotior, ad alterius differentiam, Monabia Plinio, Menauia Orosio & Bedæ, Eubonia Gildæ, Menavv Britannis, Incolis Maning, Anglis The yle of Man dicitur, Pecore, piscibus, frumento etiam sed magis industria hominum, quam terræ bonitate hæc insula & sibi sufficit & quotannis plurimum transmittit. Administratione felicior est Illustrissimi Comitis Derbiensis cuius sumptibus, in quos maximam annui prouentus partem impendit, præsente paratoque milite à vicinis hostibus defenditur. Controuersias omnes Iudices, quos è suis eligunt & De Emsters vocant, sine scriptis & impensis dirimunt. Lapidem enim tollit magistratus, signatumque quærenti tradit, illo aduersarium & testes citat. Si quid ambiguum & maioris momenti, ad duodecim, quos Claues Insulę appellant, refertur. Coronatores, quos vocant Ancros, qui vice Comitum officio funguntur, habet. Ita Iudex Ecclesiasticus citat, definit, infra octo dies parent, aut carceri intruduntur. Iudici & formularijs nunquam hic ne denarius à populo impenditur. Quia autem in duas Australem & Borealem partes insula est diuisa, hæc sermoni communi ad Scotos, illa ad Hibernos accedit. Habet etiam suum Episcopum qui residet 14:48.55:20. vide 3. tab. Angliæ. Et hæc quidem de nomine, origine & moribus Britanniæ & de tribus eius præcipuis insulis in genere dicta sufficient: cætera & quæ ad statum politicum pertinent in singulis deinceps tabulis exponemus.

Medius Meridianus 15. reliqui ad hunc inclinantur ratione parallelorum 52. & 58.

ANGLIA, SCOTIA et HIBERNIA.

OCCIDENS

OCEANVS DEVCALI:

Hiberniæ aliquot nomina

2 Glanarme ab.
3 Corane
4 Belfast
5 C. Lettrum
6 Moschenes ca.
7 Drommemer
8 Tripperain
9 C. Beale
10 Englishe. cast.
11 New cast.
12 C. Eiland.
13 Dereshame
14 Clauicauras
15 Kylmymoge.

Miliaria Anglica parua

10 20 30 40 50 60 70

Per Gerardum Mercatorem Cum Priuilegio

OCEANVS DEVCALI:

DONIVS

HIBERNIA

HIBERNI:

Mania Insula

Angleſey

CVMBRIA

MARE

VERGIVIVS OCEANVS

OCEANVS BRITANNICVS

SCOTIA

ANGLIA

OCEANVS

GERMANICVS

DANIAE PARS

Nomina aliquot quę ſuis orbiculis aſſcribere loci anguſtia. prohibuit

Scotiæ

2 Leyn
3 Lonet
4 Ranyue
5 Narden
6 Tornway
7 Rothes
8 Inuerury
9 Inuernęay
10 S.t Johans tou
11 Lucears
12 Masad
13 Bergomun
14 Duglyn
15 Neyum
16 Monoch
17 Dunklain
18 Falkirk
19 Quenes ferry
20 Cornwall
21 Dunbriton
22 Craufurdihou

Hebridum Insul:

1 Dunweg
2 Kirk mirich
3 Reugnſa
4 Roſay
5 Arrois
6 Baulmor
7 Colansay
8 Sodore

Angliæ

2 Kirkoffoot
3 Wulfey
4 Wigen
5 Rothedale
6 Stopford
7 Garthmbo
8 Thalmondelay
9 Whitchurch
10 Pramcroſt
11 Barkway
12 Biſthops tartford
13 Waltham ab.
14 Eltham
15 Lencham
16 Minching hampton

Schottenes
Vuytsiers
Laddere
Voxstee
Lista
Der. Noes
Vlecker
Hanwith
Iutia
Seelant
Middelburg
Flandria
Artois
Picar: die
Hay
Namur
Brabant
Hanault
Holland
Zeland
Amelant
Texel
Vrieland
Wye op Zee
Harlem
Leyden
Delft
Briel
Sterrice
Gorcum
Dordrecht
Eindhouen
Bergen
Antwerp
Ghent
Bruges
Dixmude
Ypres
Ardres
Arien
Montreuil
Abbeuille
Amiens
Varengem
Dieppe
Trepport
Pas
Arras
Bapaume
Cambray
Bouchain
Valenciennes
Mons
Conde
Tournay
Lisle
Douay
Barley mone
Thuin
Rewing
Mozay
Fontain
Poucheri
Neufchastel
Yvret
S.t Valry
Bolonge
Rye
Hastings
Lewes
Pemsey
Portesmouth
Chichester
Arundell
Shorham
Southampton
Yaumt
Winchester
Farnham
Guilford
Kingston
Croydon
Lambeth
Westminster
London
Tamis
Greenwich
Dartford
Rochester
Sittingborn
Canterbury
Sandwich
Deale
Dover
Hithe
Romney
Rumney
Winchelsea
Hastings
Battle
Tunbridge
Cranbrook
Tenterden
Ashford
Lyd
Calis
Gravelin
Dunkerk
Newport
Ramsgate
Margate
Reculuer
Foulneſs
Shoburye
Tillingham
Malden
Colchester
Harwich
Ipſwiche
Woodbridge
Yarmouth
Lestoff
Walderſwik
Syſwel
Hoſeley
Walton
Sudburie
Stowe
Clare
Bungay
Norwich
Lynn
Clow
Kuckling
Burnham
Gromere
Wainſlete
E. Saltfleethbie
Lincoln
Grantham
Stamford
Peterborough
Huntingdon
Cambridge
Ely
Bedford
Hertford
Barnet
Hatfield
Ware
Hodesdon
Waltham
Enfield
Barnet
Kingſton
Guilford
Farnham
Alton
Basingstoke
Reading
Abingdon
Oxford
Woodstock
Banbury
Northampton
Daventry
Coventry
Warwick
Kenilworth
Stratford
Evesham
Worcester
Tewkesbury
Gloucester
Cirencester
Malmesbury
Chippenham
Marlborough
Newbury
Hungerford
Wallingford
Henley
Windsor
Staines
Egham
Chertsey
Kingſton
Croydon
Lambeth
Westminster
London
Tamis
Greenwich
Dartford
Rochester
Sittingborn
Canterbury
Sandwich
Deale
Dover
Hithe
Romney
Rumney
Winchelsea
Hastings
Battle
Tunbridge
Cranbrook
Tenterden
Ashford
Lyd
Calis
Gravelin
Dunkerk
Newport
Ramsgate
Margate
Reculuer
Foulneſs
Shoburye
Tillingham
Malden
Colchester
Harwich
Ipſwiche
Woodbridge
Yarmouth
Lestoff
Walderſwik
Syſwel
Hoſeley
Walton
Sudburie
Stowe
Clare
Bungay
Norwich
Lynn
Clow
Kuckling
Burnham
Gromere
Wainſlete
E. Saltfleethbie
Lincoln
Grantham
Stamford
Peterborough
Huntingdon
Cambridge
Ely
Bedford
Hertford
Barnet
Hatfield
Ware
Hodesdon
Waltham
Enfield
Barnet
Kingſton
Guilford
Farnham
Alton
Basingstoke
Reading
Abingdon
Oxford
Woodstock
Banbury
Northampton
Daventry
Coventry
Warwick
Kenilworth
Stratford
Evesham
Worcester
Tewkesbury
Gloucester
Cirencester
Malmesbury
Chippenham
Marlborough
Newbury
Hungerford
Wallingford
Henley
Windsor
Staines
Egham
Chertsey

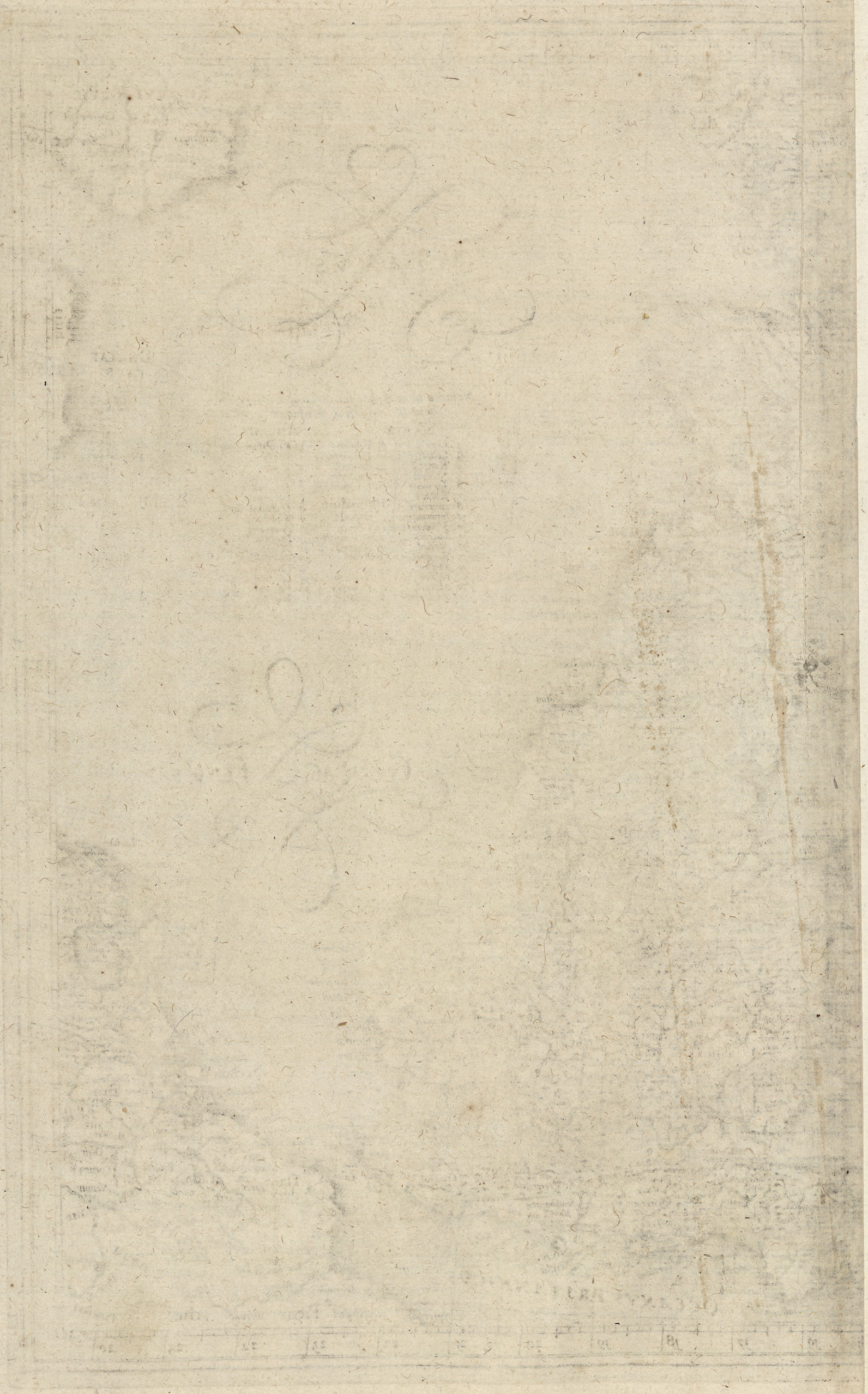

SCOTIA

SCOTIAE REGNVM Albionis pars altera sed minor, ab incolis *Alban* & *Albin* & ab Hibernicis *Allabany*, quasi altera Hibernia (quæ à Bardis *Banno* dicta est) vocatur. Hiberniam enim *Scotiam maiorem*: & Scotorum in Britannia regnum *Scotiam minorem* historici appellant. Qui orientalem eius partem tenent & *Lauulandmen* id est inferiores vocantur, sunt origine Anglosaxones & Anglicè loquuntur: qui vero occidentalem oram incolunt *Hechtlandmen* dicti. i. superiores sunt Scoti & Hibernicè loquuntur infestissimique sunt illis inferioribus qui Anglico idiomate vtuntur. Videntur autem Scoti sic dicti à vicinis quasi *Schytæ*. Quemadmodum enim Germani inferiores Schytas & Scotos vno nomine *Scutten* id est sagittarios appellant; sic etiam Britannos vtrosque *Y-Scot* dixisse à Britannicis scriptoribus obseruatum est. Id sane constat eos à Scytis oriundos ex Hispania in Hiberniam & inde in hanc partem Albionis, quam nunc tenent, peruenisse & cum Pictis in vnam gentem coaluisse.

Populus Scoticus in tres ordines dispescitur, in Ecclesiasticum, Nobilitatem & Plebem.

ECCLESIASTICVS ordo duos habet Archiepiscopos: *Sancti Andreanum* 17: 28. 57: 46. totius Scotiæ primatem, & *Glasgoensem* 15: 44. 57: 3.

Sub Archiepiscopo S. Andreæ octo sunt Episcopatus.

Dunkeldensis 16: 20. 57: 52. Aberdonensis 18: 12. 58: 40. Morauiensis 16: 36. 58: 44. Dumblanensis 16: 12. 57: 25. Brechinensis 17: 38. 58: 12. Rossensis 14: 30. 59: 12. Cathanensis 16: 56. 60: 9. Orchadensis 17: 0. 61: 0.

Sub Archiepiscopo Glasgoensi sunt tres Episcopatus.

Candidæ casæ. Lismoriensis, siue Argadiensis 14: 40. 57: 34. Sodorensis, seu insularum, videlicet Suræ, Mulæ, Ylæ, &c. 13: 0. 57: 24.

NOBILITATIS ratio hæc est: vt primum locum obtineant *Rex* filijque *Regis*, partu legitimo editi, quorum si plures sunt, natu maximus princeps Scotiæ, reliqui absolute Principes dicuntur. Rex autem cum publicè inauguratur, populo vniuerso sancte promittit se leges & maiorum ritus veteraque instituta seruaturum, eoque iure quod à maioribus accepit vsurum. Secundum locum obtinent *Duces*: Tertium *Comites*: Quartum illi nobiles qui apud alias nationes extra insulam non vigent & à Scotis *My Lordis* appellantur. Quod nomen tantam dignitatem in se continet, vt etiam illud Episcopis, Comitibus, & summis Magistratibus honoris ergo tribuant. Hosce Magnates posses dicere. Quintum locum *Equites aurati* aut *Barones* sibi vendicant, qui Lordis dici solent. In his nobilitatis gradibus hæc seruatur ratio, vt nullus designetur *Dux*, qui Comitis: nec *Comes* qui Dominus Mylord: nec Dominus *My Lord*: qui Equitis aurati aut Baronis titulo non antea fuerit ornatus. In sextum & vltimum locum reijciuntur illi, qui nullo certo honoris titulo insigniti, sed nobili familia prognati vulgo *Gentilmen* appellantur, vt sunt fratres & filij Comitum, Dominorum, Equitum auratorum natu minores; qui in nullam hæreditatis partem succedunt: siquidem ea tota in filium natu maximum conseruandarum familiarum causa iure Scotico deuoluitur. Plebs autem omnes qui diuitijs affluunt, quique hospitalitatis & clientelarum nomine bene audiunt hoc fere titulo (Gentilmen) decorat. Ab his autem Nobilibus infimi gradus, totum fere belli pondus pendet. Nam quamuis Scoti ad vnum omnes quocunque gradu locoue sint constituti, suis stipendijs Regi militare cogantur & propterea à vectigalium muneribus sint immunes: tamen hi præcipue cum cogitant ex qua familia sint profecti, maxima quæque pericula summa animi magnitudine adeunt, vt sese familia sua dignos ostendant. In qua re non solũ populi singularis vtilitas: sed etiam ipsius Regis summa ac pene vnica opulentia inclusa continetur: siquidem ea ratione Rex nunquam necesse habet, vt externum militem suo sumptu auxilio euocet, cum ipse populus ad hostium frangendos impetus quasi ad commune quoddam incendium extinguendũ opinione citius concurrat.

PLEBEI vero ciues partim sunt primarij opibus insignes qui magistratu in suis vrbibus funguntur: partim mercatores: partim opifices, qui omnes propter supra dictam à vectigalibus alijsq; oneribus immunitatem facile apud eos ditescunt. Ne quid autem grauius in aliquam ciuitatem in publicis comitijs statuatur, permittitur à Rege tribus aut quatuor ab vnaquaque ciuitate euocatis ciuibus, vt cum reliquis duobus ordinibus suam sententiam de rebus propositis libere interponant.

DE IVRE ET MAGISTRATV.

Ecclesiastici olim decretorum & conciliorum authoritate continebantur, nunc autem vt cæteri legibus, quas Reges descripserunt, aut Regum voce confirmatas, tres ordines fixerunt, reguntur. Liber, qui Leges Municipales latine scriptas continet, titulum (*Regiam Maiestatem*) habet, quod ab illis vocibus libri exordium ducatur: Reliquis legum libris Scotica lingua Comitiorum (quæ Parlamenta dicuntur) acta inscribuntur.

Magistratus sunt in Scotia, vt apud alias nationes, complures & diuersi. Inter hos proxime & secundum Regem, Regni procurator (quem Gubernatorem appellant) facile princeps est. Huic prouincia

Regni

DEUCALEDONIUS OCEANUS

Septentrio

ORCADES insulæ

SCOTIA, Regnum.

MARE GERMANICUM

HIBERNIAE insulæ

IRLANDIAE siue HIBERNIAE PARS

Occadens

Orient

Miliaria Scotica

Per Gerardum Mercatorem Cum Priuilegio

Regni gubernandi incumbit,ſi Reſpublica Rege forte orbetur, aut ſi Rex per ætatē Regni negotia non poſſit obire. Hic tanto in honore eſt, vt ſi quis illius dicto vel imperio morem non gerat,violatæ Regiæ Maieſtatis notam incurrat. Eſt & ibi Senatus perpetuus Edenburgi ex Clero & Nobilitate ita conſtitutus,vt Laicorum ſemper numerum æquet pars altera Eccleſiaſticorum. Quibus adijcitur ex Eccleſiaſticorum numero Præſes,qui in dicenda ferendaq; ſententia principem locum obtinet, niſi iudicio Regni Cancellarius interſit;ei enim in omni Reipublicæ negotio Scoti primas deferunt.: Qui capitis iudicio,magnum Iuſticiarium: qui rei nauticæ,Admiralium: qui caſtris figendis,Mareſcallum:qui delictis inter aulæ ſepta vindicandis præficitur, Conneſtabilem, appellant. Sunt quoque in ſingulis prouincijs,quas Vicecomitatus appellāt,qui præſunt ſinguli,quos Vicecomites antiquo vocabulo vocant. Horum authoritas in his rebus,quæ ad ciuiles cauſas & capitis ſummam pertinēt,decidendis non aliun de pendet,quam à iure quodam hæreditario,quo etiam illos ſibi Vicecomitatus vendicant. Vt ij Vicecomites non à Rege creati,ſed à parentibus nati iure quodam dici poſſint. Habent quoque Ciuitates atque oppida ſuos Præfectos, Balliuos ac id genus alios Magiſtratus, qui ciues in officio contineant & ipſarum ciuitatum priuilegia tueantur. Ita fit vt Scotorum Reſpublica ordinum apta diſpoſitione,Legum ſancta maieſtate,& Magiſtratuum firma authoritate,floreat & ſummā laudem mereri videatur.

Nomina Ducatuum, Comitatuum & Vicecomitatuum Scotiæ.

DVCATVS.

Rotſay 14:38. 57: 10 f. Albanie 14:40.57: 42.

COMITATVS.

Catnes 16:56.60:9. Soterlant 15: 30.59: 44. Roſſe 14: 30:59:12. Morauie 16:36. 58: 44, Buchquham 18:48.59:4. Garniach. Garmoran. Mar 16:56. 58:28. Mernis 17: 45.58:20. Angus 17: 20.58: 8 Govvri 16: 28.58: 6. Fiffe 17 0.57 36. Marche 18: 16.57:0. Athole 15:54.58:0. StrathErne 16:4.57:40. Menteith 15:54.57:20. Leuenox 15: 47. 57:8. VVagion. Douglaſſe 16:0.56:48. Carrike 14:36.56:32. Cravvford 16. 8.56: 44. Annandale 16:40.56:12. Ourmonth. Huntley.

VICECOMITATVS.

Bervvyk alias NorthBervvyk 17:54.58:18. Roxburg 18:4.56:54. Selkirk 17:31.56:52. Tvvedale 17:20. 56 38. Dunfriſe 16:24.56:16. Niddiſdale 16:0.56: 18. VVigton 15:0.56:10. Are 15:0.56:49. Lanarke 16:14. 56:56. f. Dunbretten 15: 24.57:10. Sterueling 16:10.57:20. Louthean. Laudonia 17:0.57:2. Clakmanan 16:36.57:23. Tab. 3.Scotiæ. Kinros 16:44.57:32. Fiffe 17:0.57:36. Perth 16:8.58:0. Angus 17:20.58:8. Mernis 17:45.58:20. Aberdone 18:12.58:40: Bamph 17:42.59:12: Forcs 16:40.59:3. Tab. 2. Scotiæ. Inuernes 15:48. 58:56.

VNIVERSITATES.

S. Andreæ. 17:28.57:46. Aberden 18:12. 58:40. Glaſco 15: 44. 57: 3.

Medius Meridianus 15. reliqui ad hunc inclinantur ratione parallelorum 57. 0. & 59. 30.

SCOTIAE
II. TABVLA.

In qua ſequentes, Comitatus, Vicecomitatus & Vniuerſitates.

Comitatus.
- Catheneſia.
- Sutherlandia.
- Roſſia
- Morauia vulgo Muray.
- Buquhania.
- Marria.

Vicecomitatus.
- Aberdone.
- Bampf.
- Forres.
- Inuernes.

Vniuerſitates.
- Aberdone.

Meridiani diſtant ratione paralleli 59:30. ad circulum maximum.

SCOTIAE REGNVM

DEVCALE DONSVS OCEANVS

ORCADES Insulæ The Yles of Orknay

MARE GERMANICVM

Miliaria Scotica

10 20 30

HEBRIDES Insulæ,

quas Beda Meuanias vocat, nonnulli Eubonias Ptol: Ebudas, Plin. Hębudes.

Vararis æstus Murray fyrth

Per Gerardum Mercatorem Cum priuilegio

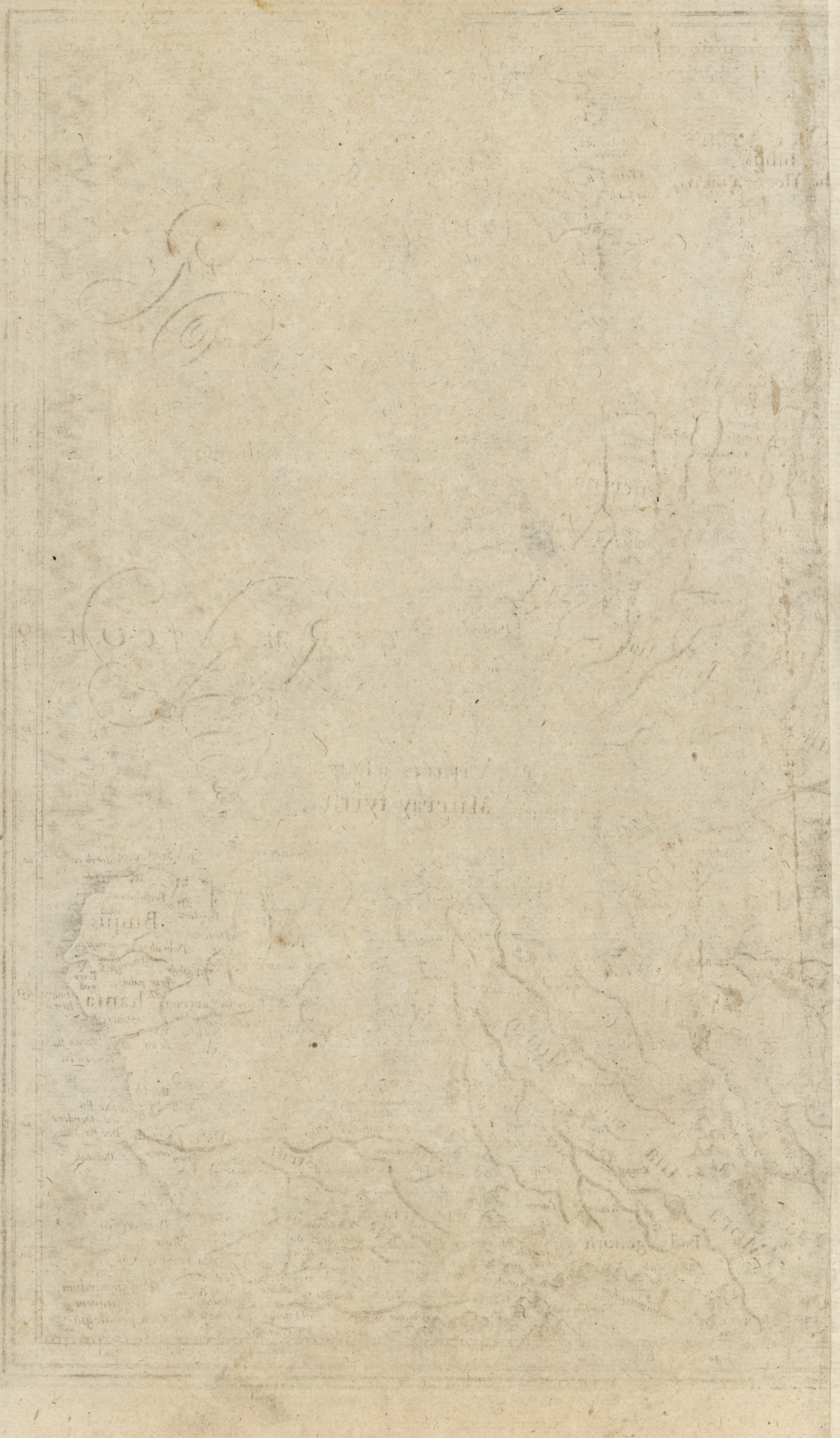

SCOTIAE
III. TABVLA.

Hos continet Ducatus, Comitatus, Vicecomitatus & Vniuersitates.

Ducatus.
Rotsay, Rosay forte.
Albayn, Bread Albayn f.

Comitatus.
Buquhania.
Marria.
Mernia.
Angusia.
Gourea.
Fifa.
Marcia.
Athole.
StrathErne.
Menteith.
Lenoxia.
Douglas.
Caricta.
Cravvford.
Anandia.

Vicecomitatus.
Bervvyk, alias NorthBervvyk.
Roxburg.
Selkirk.
Tiuedalia
Dunfrise.
Nythesdaill.
VVigton.
Ayr.
Lanarke, Lanryk forte
Donbrytoun.
Striuilingia.
Laudonia.
Clakmanan
Kynros.
Fifa.
Perthia.
Angusia.
Mernia.
Aberdone
Bamf.
Forres.
Inuernes.

Vniuersitates.
S. Andreas.
Aberdone.
Glasquo.
Edynburg.

Meridiani distant iuxta rationem 57:30. paralleli ad circulum maximum.

VI.

HEBRIDES Insulæ,

quas Beda Meuanias vocat, nonnulli Eubonias, Ptol. Ebudas, Plin. Hebudes

Y. Colmkil, id est S. Columbæ ecclesia, olim Iona dicta nisi fit illa quæ hic Sura dicitur.

In Lomundo lacu
1 Horryn
2 Morayn
3 Brekwel
4 Wagh
5 Roody
6 Brake

HIBERNIÆ PARS

Miliaria Scotica
30 20 30

ANGLIÆ PARS

Per Gerardum Mercatorem Cum Priuilegio

Occidens

Orions

Septentrio
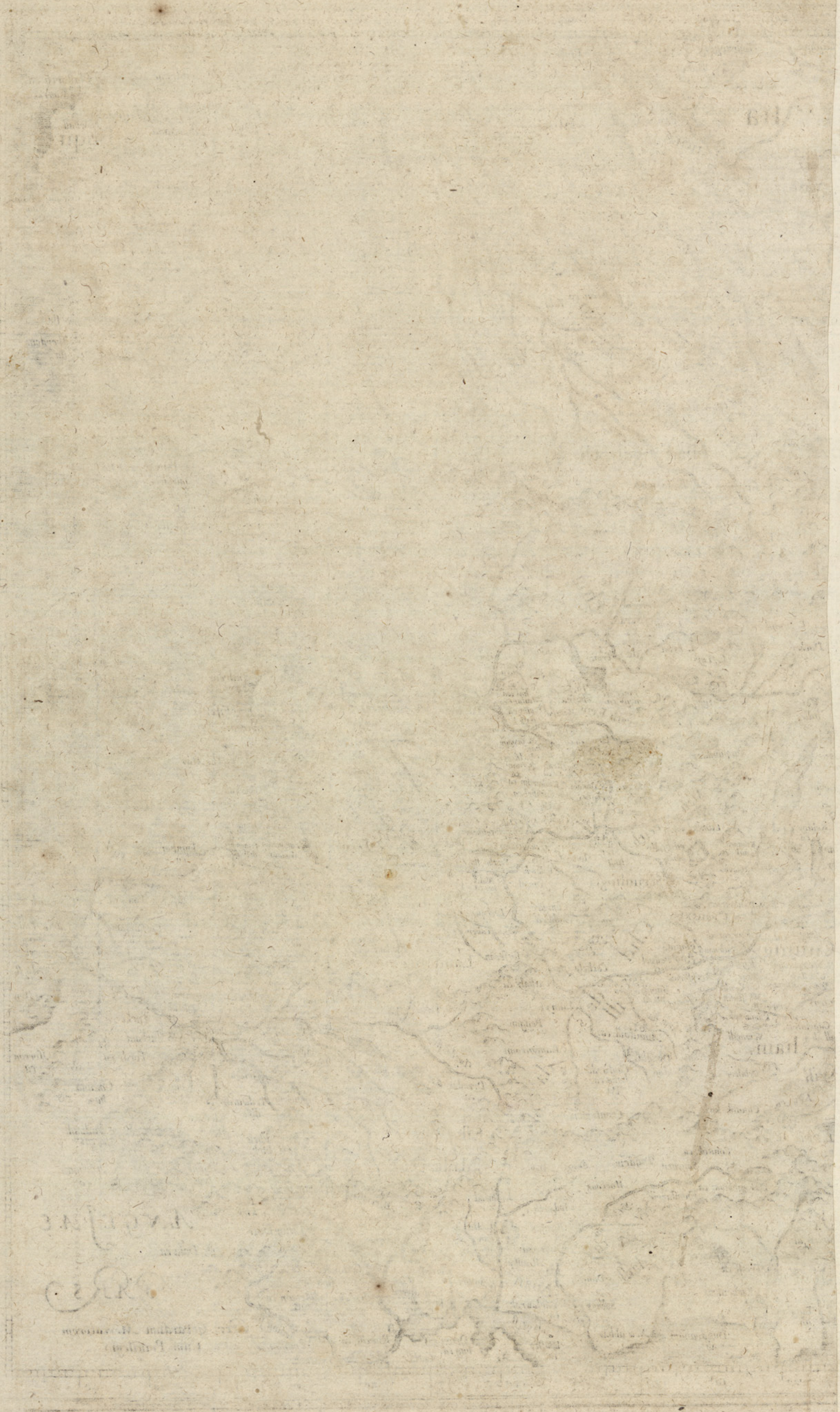
Meridies